

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

METİN SIRAY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/56875

Karar Tarihi : 20/5/2026

Başkan : İrfan FİDAN

Üyeler : Recai AKYEL
Selahaddin MENTEŞ
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Metin SIRAY

Vekili : Av. Pelin EMENİR ABAZOĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; takdirî indirim uygulanan sanık hakkında ertelemeye ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar hükümde çelişki oluşturduğuna dair esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 18/5/2022 tarihinde yapılmıştır.

3. Komisyon tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) resmî belgede sahtecilik suçunu işlediği şüphesiyle başvurucu hakkında soruşturma başlatmıştır. Soruşturma neticesinde Başsavcılık, Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma suçundan yakalama kaydı bulunan başvurucunun sahte olduğu tespit edilen kimlik belgesiyle

yakalandığını belirterek resmî belgede sahtecilik suçundan cezalandırılması talebiyle 5/3/2021 tarihinde iddianame düzenlemiştir.

7. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Ankara 36. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Duruşma bir celsede tamamlanmıştır. Başvurucu; suçlamayı kabul ettiğini, sahte kimlik belgesini tanımadığı bir kişiye yaptırdığını, pişman olduğunu beyan etmiş ve beraatine karar verilmediği takdirde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB) karar verilmesini talep etmiştir.

8. Mahkemece başvurusunun resmî belgede sahtecilik suçunu işlediği sabit kabul edilerek sahtecilik suçundan 1 yıl 8 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Cezanın bireyselleştirilmesi yönünden ayrı bir değerlendirme içermeyen gerekçeli kararın hükümle ilgili kısmı şöyledir:

"HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1- Sanık [başvurucu] Metin Stray'ın üzerine atılı resmi belgede sahtecilik suçu sabit olduğundan suçun işleniş biçimi, failin güttüğü amaç ve saik dikkate alınarak eylemine uyan TCK'nın 204/1 maddesi gereğince taktiren 2 YIL HAPİS CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA,

2- Sanığın duruşmadaki hal ve tavırları, lehine takdiri indirim sebebi kabul edildiğinden sanığa verilen cezadan 5237 sayılı TCK 62/1 md gereği 1/6 oranında indirim yapılarak NETİCETEN 1 YIL 8 AY HAPİS CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA,

...

4- Sanığın FETÖ PDY terör örgütü üyeliği suçundan aranması sırasında bu suç işlediği, bu nedenle suç işlemeye eğilimli kişilikte olduğu kanaatine varıldığından, cezasının ertelenmesi halinde bir daha suç işlemeyeceğine mahkememizce vicdani kanaat hasıl olmadığından, hakkında CMK.nun 231/5 ve TCK.nun 51.maddelerinin uygulanmasına taktiren yer olmadığına... [karar verilmiştir.]"

9. Başvurucu, istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde -diğerlerinin yanı sıra- sahte kimliği görevlilere ibraz etmemesi nedeniyle suçun unsurlarının oluşmadığını, erteleme kararı ve HAGB'ye karar verilebilmesi için kanunda aranan koşulların bulunduğunu, takdirî indirim uygulanmasına rağmen HAGB uygulanmamasının çelişki oluşturduğunu ileri sürmüştür. Başvurucunun istinaf talebi Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 25. Ceza Dairesince (İstinaf Dairesi) lehe kanun hükümlerinin uygulanmasına yönelik itirazın yerinde görülmediği belirtilerek 8/4/2022 tarihinde esastan reddedilmiştir.

10. Başvurucu, nihai kararı 19/4/2022 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

11. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Hapis cezasının ertelenmesi*" başlıklı 51. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin;

a) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması,

b) Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması gerekir."

12. 5237 sayılı Kanun'un "Takdiri indirim nedenleri" başlıklı 62. maddesinin ilgili kısmı (olay tarihinde yürürlükte olan şekliyle) şöyledir:

"(1) Fail yararına cezaı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde...ceza(nın) altıda birine kadarı indirilir.

(2) Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları veya cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurulabilir..."

13. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Hükmün açıklanması ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması" başlıklı 231. maddesinin (5), (6) ve (7) numaralı fıkraları şöyledir:

"(5) (Ek: 6/12/2006-5560/23 md.) (Değişik:2/3/2024-7499/15 md.) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, müsadereye ilişkin hükümler hariç, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.

(6) (Ek: 6/12/2006-5560/23 md.) (Değişik:2/3/2024-7499/15 md.) Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,

c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın; aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi gerekir.

(7) (Ek: 6/12/2006-5560/23 md.) (Değişik:2/3/2024-7499/15 md.) Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması hâlinde seçenek yaptırımlara çevrilemez."

14. 5271 sayılı Kanun'un "Kararların gerekçeli olması" başlıklı 34. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Hâkim ve mahkemelerin her türlü kararı, karşı oy dahil, gerekçeli olarak yazılır. Gerekçenin yazımında 230 uncu madde göz önünde bulundurulur. Kararların örneklerinde karşı oylar da gösterilir."

15. 5271 sayılı Kanun'un "Hükümün gerekçesinde gösterilmesi gereken hususlar" başlıklı 230. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Mahkûmiyet hükmünün gerekçesinde aşağıdaki hususlar gösterilir:

...

c) Ulaşılan kanaat, sanığın suç oluşturduğu sabit görülen fiili ve bunun nitelendirilmesi; bu hususta ileri sürülen istemleri de dikkate alarak, Türk Ceza Kanununun 61 ve 62 nci maddelerinde belirlenen sıra ve esaslara göre cezanın belirlenmesi; yine aynı Kanunun 53 ve devamı maddelerine göre, cezaya mahkûmiyet yerine veya cezanın yanı sıra uygulanacak güvenlik tedbirinin belirlenmesi.

d) Cezanın ertelenmesine, hapis cezasının adli para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilmesine veya ek güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına veya bu hususlara ilişkin istemlerin kabul veya reddine ait dayanaklar."

B. Yargıtay İçtihadı

16. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 5/3/2025 tarihli ve E.2024/561, K.2025/161 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Temel cezanın belirlenmesi, takdiri indirim nedenleri, seçenek yaptırımlar, erteleme ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi düzenlemelerin uygulanması veya uygulanmaması sırasında mahkemece gösterilen gerekçe, dosyada bulunan bilgi ve belgelerin isabetle değerlendirildiğini gösterir biçimde kanuni ve yeterli olmalı, aynı zamanda söz konusu düzenlemelere ilişkin değerlendirmeler de kendi içerisinde çelişmemelidir. Gerekçenin bu niteliği keyfiliği önlemek ve tarafları tatmin etmek özelliklerini de taşır. Zira kanuni olmayan, yeterli ve dosya kapsamıyla uyumlu bulunmayan ve içerisinde de çelişki barındıran bir gerekçeye dayanılarak temel cezanın belirlenmesi, takdiri indirim nedenleri, seçenek yaptırımlar, erteleme ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi düzenlemelerin uygulanması veya uygulanmaması, kanun koyucunun amacına uygun düşmeyeceği gibi cezanın kişiselleştirilmesi ilkesine de aykırı olup uygulamada keyfiliğe yol açabilecektir. ... Askeri eşyayı özürsüz kaybetmek suçundan alt sınırdan ceza tayin edilirken ve takdiri indirim nedenleri uygulanırken sanık lehine değerlendirilen hususların hükmün açıklanmasının geri bırakılması, seçenek yaptırımlara çevirme ve erteleme kurumları bakımından aleyhe yorumlanması suretiyle gerekçede çelişkiye düşüldüğü, böylelikle gerekçeli karar hakkı ile cezanın kişiselleştirilmesi ilkeleri ile Anayasa'nın 141/3, CMK'nın 34, 230/1-c ve 232. maddelerinin ihlal edildiği kabul edilmelidir."

17. Yargıtay 2. Ceza Dairesinin 18/11/2024 tarihli ve E.2023/9286, K.2024/16907 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları olumlu bulunarak TCK'nın 62. maddesi uyarınca hakkında takdiri indirim uygulanan, adli sicil kaydına göre suç tarihi itibarıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesine engel mahkûmiyeti olmayan ve CMK'nın 231/5. maddesinin uygulanmasını talep eden sanık hakkında,

hükmedilen hürriyeti bağlayıcı cezanın, izlenen olumlu kişiliği, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları dikkate alınarak ileride suç işlemekten çekineceği kanaatine varılması sebebiyle TCK'nın 51. maddesi gereğince ertelenmesine rağmen, ertelemeden daha lehe olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu tartışılırken, 'daha önce hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olması nedeniyle yasal engel bulunduğundan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına' şeklinde, erteleme gerekçesiyle çelişki oluşturacak biçimde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir[ti]."

18. Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 30/3/2023 tarihli ve E.2021/7456, K.2023/3772 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Sanığın geçmişi, yargılama sürecindeki davranışları lehine değerlendirilerek hakkında takdiri indirimine ilişkin 5337 [5237] sayılı Kanun'un 62 nci maddesi uygulanmasına rağmen, bu gerekçeyle çelişki oluşturacak şekilde, sanık hakkında daha önce verilmiş hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının bulunması nedeniyle tekrar suç işlemekten çekineceği konusunda olumlu kanaat oluşmadığı gerekçesiyle aynı Kanun'un 50 nci ve 51 inci maddelerinde düzenlenen seçenek yaptırıma çevirme ve erteleme hükümlerinin uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi ... hukuka aykırı görülmüştür."

19. Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 6/6/2024 tarihli ve E.2022/6298, K.2024/4906 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Mahkemece, sanığın adli sicil kaydında bulunan kasıtlı suçtan verilmiş hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair karar dikkate alınarak, suç işleme eğilimi ile bu bağlamda kişilik özelliklerinin değerlendirmeye tabi tutulduğu ve tekrar suç işlemeyeceği konusunda kanaat oluşmaması nedeniyle hakkında 5271 sayılı Kanun'un 231 inci maddesi uygulanmadığı anlaşıldığından, bu konuda gösterilen gerekçenin dosya muhtevasına uygun, denetime elverişli, yasal ve yeterli olduğunun kabulü gerekmektedir."

Öte yandan duruşmada gözlemlenen tutum ve davranışları lehine takdiri indirim sebebi olarak kabul edilerek hakkında 5237 sayılı Kanun'un 62 nci maddesi uygulanan ve hükmolunan hapis cezasının '...sanığın suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkememizde bir kanaatin oluşması...' şeklinde gösterilen gerekçe ile ertelenmesine karşın 'Sanığın adli sicil kaydı incelendiğinde sanık hakkında daha önceden hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair karar verildiği, her ne kadar bu karar mahkumiyet hükmünün sonuçlarını doğurmasa da, sanığın suç işlemeyi alışkanlık haline getirmesi, suç ortamından uzaklaşmaması dikkate alınarak sanığın yeniden suç işlemeyeceği konusunda mahkememizde olumlu kanaat oluşmadığından...' şeklindeki gerekçe ile hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına karar verilmesi suretiyle verilen kararlarda gerekçeler arasında çelişki oluşturulduğunun da kabulü gerekmektedir."

20. Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 30/3/2023 tarihli ve E.2023/15245, K.2023/9681 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Mahkemece 'suça meyilli ve sabıkalı kişiliği nazara alınarak' şeklindeki yerinde, yeterli ve kanunî gerekçeler ile lehe hükümlerin uygulanmamasına karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığından, hükmünde bu yönüyle hukuka aykırılık bulunmamıştır."

21. Yargıtay 2. Ceza Dairesinin 20/12/2018 tarihli ve E.2016/9816, K.2018/16069 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Sanık hakkında erteleme hükümleri değerlendirilirken, suç işlemeye meyilli sabıkalı kişiliği göz önüne alınarak biçimindeki gerekçe ile hapis cezasının ertelenmesine yer olmadığına karar verildiği, aynı gerekçenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 5271 sayılı CMK'nın 231/6-b maddesi uyarınca da aranan subjektif şartlardan olduğu dikkate alındığında, 5271 sayılı CMK'nın 231. maddesinin uygulama olanağı bulunmadığı [belirtilmiştir.]"

V. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Anayasa Mahkemesinin 20/5/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

23. Başvurucu, bireysel başvuru harç ve giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğunu belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

24. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* ([2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

25. Başvurucu; yargılama sürecindeki davranışlarının lehine takdir indirim nedeni olarak kabul edilmesine rağmen yargılama sonucunda verilen hapis cezasının 5237 sayılı Kanun'un 51. maddesi gereğince ertelenmemesinin, 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesi uyarınca HAGB'nin uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesinin bariz takdir hatası ve keyfilik oluşturduğunu belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca yakalandığı tarihte hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunmadığı hâlde HAGB uygulanmama gerekçesinin yargılandığı suça dayandırılmasının masumiyet karinesini ihlal ettiğini de belirtmiştir.

26. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; mahkemelerin uyuşmazlıkla ilgili verdiği sonucu ve kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini gerekçelendirdiği, bu suretle hükmün kesinleştiği ifade edilmiştir. Bu itibarla somut olayda mahkemelerin ilgili hukuk kurallarını yorumlayarak verdiği sonuç ve bu sonuca ilişkin gerekçelerinin açıkça keyfi olduğunun veya bariz bir takdir hatası içerdiğinin söylenemeyeceği belirtilmiştir.

27. Başvurucu, Bakanlık görüşüne ilişkin beyanında genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

2. Değerlendirme

28. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. "

29. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki niteliğinden dolayı ile ilgili olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder.

30. Mahkeme kararının çelişkili olduğu iddiası kararın gerekçesinin doyurucu, ikna edici ve yeterli olmadığına ilişkin olup adil yargılanma hakkının unsurlarından olan gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmelidir (*Nesrin Kılıç* [2. B.], B. No: 2013/772, 7/11/2013, § 31).

31. Başvurucunun şikâyetlerinin özünü, yargılama sürecindeki davranışlarına bağlı olarak hakkında takdir indirim uygulanmasına rağmen erteleme ve HAGB uygulanmamış olmasının anılan kabulde çelişki oluşturduğu gözönüne alınarak başvuru, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

32. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

33. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş ancak gerekçeli karar hakkından açıkça söz edilmemiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır."* denilerek kararlarını gerekçeli olarak yazma yükümlülüğü mahkemelere yüklenmiştir. Anayasa'nın 36. maddesi, 141. maddesinin üçüncü fıkrası ışığında yorumlandığında adil yargılanma hakkı gerekçeli karar hakkını da güvence altına almaktadır. Öte yandan adil yargılanma hakkı, doğası gereği gerekçeli karar hakkını da içermektedir. Bu sebeple gerekçeli karar hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının temel güvencelerinden biridir (*Hilmi Kocabey ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2018/27686, 17/11/2021, § 77).

34. Gerekçeli karar hakkı, kişilerin adil şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve denetlemeyi amaçlamaktadır. Tarafların muhakeme sırasında ileri sürdükleri iddialarının kurallara uygun biçimde incelenip incelenmediğini bilmeleri, ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (*Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

35. Mahkemelerin anılan yükümlülüğü, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz ancak yargılama mercileri, kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de (*Yasemin Ekşi* [1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56) yargı mercilerinin davanın esas sorunlarını inceledikleri gerekçeli karardan anlaşılmalıdır.

36. Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve şartlarına bağlıdır. Muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmelidir (*Sencer Başat ve diğerleri*, § 35). Aksi bir tutumla mahkemenin davanın sonucuna etkili olduğunu kabul ettiği bir husus hakkında *ilgili ve yeterli bir yanıt* vermemesi veya yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddiaları cevapsız bırakması hak ihlaline neden olabilecektir (*Sencer Başat ve diğerleri*, § 39).

37. İstinaf/temyiz merciinin yargılamayı yapan mahkemenin kararını uygun bulması hâlinde bunu ya aynı gerekçeyi kullanarak ya da bir atıfla kararına yansıtması yeterlidir. Burada önemli olan husus istinaf/temyiz merciinin bir şekilde istinafta/temyizde dile getirilmiş ana unsurları incelediğini, ilk derece mahkemesinin kararını inceleyerek onadığını ya da bozduğunu göstermesidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Yasemin Ekşi*, § 57) ancak istinaf/temyiz incelemesi sırasında ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddiaların istinaf/temyiz mercilerince cevapsız bırakılmış olması gerekçeli karar hakkının ihlaline neden olabilir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Caner Kandırmaz* [2. B.], B. No: 2013/3672, 30/12/2014, § 31).

38. Anayasa Mahkemesinin gerekçeli karar hakkı bağlamındaki görevi uyuşmazlığın esası yönünden önem taşıyan meselelere ilişkin olarak yargı mercilerinin ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koyup koymadıklarını incelemekten ibarettir. Anayasa Mahkemesinin yargı mercilerinin gerekçelerinin hukuka uygun olup olmadığını denetleme görevi olmadığı gibi yargı mercilerinin kararlarındaki hukuka aykırılıkları gidermek de görevi değildir (*Halit Kabadâğ* [1. B.], B. No: 2019/3589, 23/11/2021, § 30).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

39. Bireysel başvuruya konu yargılamada Mahkeme, hakkındaki yakalama kararının infazını engellemek amacıyla başvurucunun başkasına ait sahte kimliği kullandığı gerekçesiyle resmî belgede sahtecilik suçundan 1 yıl 8 ay hapis cezasıyla mahkûmiyetine karar vermiştir.

40. Mahkeme, cezanın bireyselleştirilmesi kapsamında başvurucunun duruşmadaki hâl ve tavırlarını lehine takdirî indirim sebebi kabul ettikten sonra cezasında indirim uygulamıştır (bkz. § 8). Hükmolunan sonuç ceza miktarı gözetilerek cezanın ertelenmesi ve HAGB kurumlarının uygulanıp uygulanmayacağını da değerlendiren Mahkeme, başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan aranmasının devam ettiği esnada resmî belgede sahtecilik suçunu işlemesi nedeniyle suç işleme eğiliminde olduğu kanaatine varıldığı gerekçesiyle anılan kurumların uygulanmasına yer olmadığına karar vermiştir (bkz. § 8). Gerekçeli kararın hüküm kısmı dışında erteleme ve HAGB uygulanmamasına yönelik ayrı bir gerekçe ise gösterilmemiştir.

41. Başvurucu; istinaf kanun yolu ve bireysel başvuru aşamasında, yargılamadaki tavır ve davranışlarıyla pişmanlık duyduğunu gösterdiğini, savunmasında suç işlediği için pişman olduğunu açıkça beyan ettiğini, Mahkemenin de bu gerekçeyle takdirî indirim uyguladığını, bu kabule rağmen erteleme ve HAGB uygulanmamasının çelişki ve bariz takdir hatası içerdiğini ileri sürmüştür (bkz. §§ 7, 25).

42. HAGB kararı verilebilmesi için genel olarak sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm edilmemiş olması, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen veya suçtan önceki hâle getirme ya da tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, mahkemece sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları gözönünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması gerekir (*Atilla Yazar ve diğerleri* [GK], B. No: 2016/1635, 5/7/2022, § 113).

43. Cezanın bireyselleştirilmesi aşamasında takdirî indirim nedeni uygulanıp uygulanmayacağına karar verilirken gözönünde bulundurulması gereken kıstaslar 5237 sayılı Kanun'un "*Takdiri indirim nedenleri*" başlıklı 62. maddesinin ikinci fıkrasında "...failin geçmiş, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar..." şeklinde gösterilmiştir. Aynı şekilde 5237 sayılı Kanun'un 51. maddesinde işlediği suçtan dolayı hükmedilen ceza miktarıyla ilgili objektif koşulun sağlanması durumunda, sanığın daha önce üç aydan fazla hapis cezası ile cezalandırılmamış olması ve suç işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması hâlinde erteleme hükümlerinin uygulanabileceği açıklanmıştır.

44. Temel cezanın belirlenmesi, takdirî indirim nedenleri, erteleme ve HAGB gibi düzenlemelerin uygulanması veya uygulanmaması sırasında mahkemece gösterilen gerekçe, dosyada bulunan bilgi ve belgelerin isabetle değerlendirildiğini gösterir biçimde kanuni ve yeterli olmalı, aynı zamanda söz konusu düzenlemelere ilişkin değerlendirmeler de kendi içinde çelişmemelidir. Yasal düzenlemelere bakıldığında (bkz. §§ 11-15) hapis cezasının ertelenebilmesi ve HAGB uygulanabilmesi için -diğer koşulların yanı sıra- sanığın *tekrar suç işlemeyeceği* konusunda mahkemede olumlu bir kanaatin oluşması şartı aranmaktadır. Takdiri indirim uygulanabilmesi için ise sanığın fiilden sonraki ve *yargılama sürecinde* pişmanlığını gösteren davranışlarda bulunması yeterli kabul edilmektedir.

45. Somut olayda başvurunun duruşmadaki tavırları lehine değerlendirilmek suretiyle takdirî indirim uygulanmışsa da başka bir suçtan aranmasının devam ettiği esnada resmî belgede sahtecilik suçunu işlemesi nedeniyle suç işleme eğiliminde olduğu kanaatine varıldığı belirtilerek erteleme ve HAGB kurumlarının uygulanmadığı açıklanmıştır. Görüleceği üzere Mahkemenin takdirî indirim uygulama fakat erteleme ve HAGB uygulamama gerekçeleri kişiselleştirilmiş farklı olgulara dayanmaktadır. Mahkeme, başvurunun suç işleme eğiliminde olduğuna yönelik kanaatini hakkındaki yakalama kararının infazının yapılmadığı aşamada işlediği yeni bir suça dayandırmışken duruşmadaki olumlu tavır ve davranışlarını ise takdirî indirim sebebi olarak kabul etmiştir. Bu durumda Mahkemenin dayandığı kişiselleştirilmiş olgular ve gösterdiği gerekçenin kendi içinde çeliştiği söylenemeyecektir. Öte yandan istinaf kanun yolu incelemesi sonucunda verilen kararda, başvurunun lehe kanun hükümlerinin uygulanmadığına yönelik itirazının yerinde olmadığına vurgu yapıldığının da altı çizilmelidir (bkz. § 9).

46. Sonuç olarak gerekçeli kararda takdirî indirim, erteleme ve HAGB kurumları bakımından ilgisi açısından tercih edilen görüş ve değerlendirmeler açıklama yapılmak suretiyle belirtilmiştir. Mahkeme ve İstinaf Dairesinin ayrı ve açık yanıt vermesini gerektiren bir husus bulunmadığından yargılama süreci de bir bütün olarak değerlendirilerek başvurunun gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

47. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

48. Başvurucu; silahlı terör örgütüne üye olma suçundan kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı olmadığı aşamada anılan yargılamanın bulunmasına bağlı olarak hakkında HAGB uygulanmaması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının söz konusu şikâyetin istinaf dilekçesinde ileri sürülmemesine bağlı olarak *Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt* ([2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 17) kararı doğrultusunda *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

Ç. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 20/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.